

วัดระฆังโฆสิตาราม

ประวัติความเป็นมา

วัดระฆังโฆสิตาราม เป็นวัดโบราณ ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมชื่อ **วัดบางหัวใหญ่** ในสมัยกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงอาราธนาพระเถระมาประชุมและชำระพระไตรปิฎก ซึ่งอัญเชิญมาจากนครศรีธรรมราชที่วัดระฆังโฆสิตารามนี้

ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดให้ขุดสระ แล้วรื้อพระตำหนักและห้องทางด้านตะวันตกของพระอุโบสถเก่า (ปัจจุบันเป็นที่ตั้งพระวิหาร) มาปลูกลงในสระทำหอไตรเป็นรูปเรือ ๓ หลังแฝด กลางน้ำ ระหว่างการขุดสระมีการขุดพบระฆังโบราณ มีเสียงดังกังวาน พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดให้นำไปไว้ที่หอระฆังที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และโปรดให้สร้างระฆังขึ้นใหม่ ๔ ลูก พร้อมกับสร้างหอระฆัง ในกรณีจึงพระราชทานนามวัดว่า **วัดระฆังโฆสิตาราม**

สถานะและที่ตั้ง

วัดระฆังโฆสิตาราม เป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดวรมหาวิหาร ตั้งอยู่เลขที่ ๒๕๐ ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มีที่ดินตั้งวัด เนื้อที่ ๓๑ ไร่ ๑ งาน ๑๓ ตารางวา

สิ่งสำคัญในพระอาราม

พระอุโบสถ เป็นทรงแบบรัชกาลที่ ๑ หลังคาลาด ๓ ชั้น มุงกระเบื้อง ประดับช่อฟ้า ใบระกา ทางหงส์ มีทวยสลักสวยงามรองรับ ชายคา บริเวณมุขด้านหน้าและหลังทำปีกนกคลุมมุขอยู่ในระยະไฮราหน้าจั่ว ใต้จั่วหรือหน้าบันที่จำหลักลายพระนารายณ์ทรงครุฑ ประดับลายกระหนก ปิดทอง เจาะเป็นช่องหน้าต่างต่าง ๒ ช่อง เหนือประตูหน้าต่างรอบพระอุโบสถติดกระจังปูนปั้นปิดทอง ทำเป็นรูปชুমบนบานประตูหน้าต่าง ด้านนอกเขียนลายรดน้ำปิดทอง มีรูปประฆังเป็นเครื่องหมาย ด้านในเขียนภาพทวารบาลยืนบนแท่นระบายสิ่งดงาม บริเวณฝาผนังภายในโดยรอบเขียนภาพจิตรกรรมที่ได้รับยกย่องว่าฝีมืองดงามมาก ผนังด้านหน้าพระประธานเขียนเป็นภาพพระพุทธเจ้าแสดงยมกปาฏิหาริย์ ก่อนเสด็จขึ้นไปจำพรรษาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ และตอนเสด็จลงมาจกสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ด้านหลังพระประธานเขียนภาพพระมาลัย ขณะขึ้นไปนมัสการพระมหาจุฬามณีบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ภาพฝาผนังส่วนที่เหลือเบื้องบนเขียนเป็นภาพเทพชุมนุม ตอนล่างเขียนภาพทศชาติ ซึ่งเขียนได้อย่างมีชีวิตชีวา อ่อนช้อยและแสงสีเหมาะสมกับเรื่องราว เขียนโดยพระวรรณวาดจิตร (ทอง จารุจิตร)

พระประธาน ในพระอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปหล่อด้วยสำริด ปางสมาธิ หน้าตักกว้างประมาณ ๔ ศอกเศษ ประดิษฐานบนฐานชุกชี เบื้องพระพักตร์มีรูปพระสาวก ๓ องค์ คือ พระสารีบุตร พระอานนท์ และพระโมคคัลลานะ พระประธานนี้ได้รับการยกย่องว่างดงาม พระนามว่า **พระประธาน ยัมรับฟ้า**

พระวิหาร (พระอุโบสถหลังเก่า) ลักษณะก่ออิฐถือปูน หลังคามุงกระเบื้อง ลดเป็นมุขด้านหน้า ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปหลายองค์ รวมทั้งพระประธานองค์เดิมของวัด ซึ่งแต่เดิมเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นองค์เล็ก ต่อมาสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ได้ปั้นปูนหุ้มพระพุทธรูปใหม่ใหญ่กว่าองค์เดิม

พระวิหารสมเด็จพระสังฆราช (สี) อยู่ด้านหน้า พระอุโบสถ หลังคามุงกระเบื้องเคลือบ ติดทวยตามเสาสวยงาม หน้าบันทั้งสองด้านจำหลักรูปฉัตร ๓ ชั้น อันเป็นเครื่องหมายพระยศสมเด็จพระสังฆราช วิหารหลังนี้ เดิมหลังคาเป็นทรงปั้นหยา เรียกว่า ศาลาเปลื้องเครื่อง

ต่อมาพระราชธรรมภาณี (ละมุล) อดีตเจ้าอาวาส รูปที่ ๑๐ ได้เปลี่ยนเป็น หลังคาทรงไทย มีช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๐๔ เพื่อประดิษฐานพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราช (สี) ซึ่งเดิมบรรจุอยู่ใน พระศรีอาริยเมตไตรย ประดิษฐานในซุ้มพระปราสาทของวัดระฆังโฆสิตาราม ต่อมาได้ย้ายมาไว้ที่พระวิหาร ที่ปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ เพื่อยกย่องพระเกียรติของพระองค์

ตำหนักแดง เป็นเรือนไม้ฝาปกน กรมพระราชวังบวรสถานพิมุข ทรงยกถวายวัด เพื่อปลูกเป็นกุฏิสงฆ์ ปัจจุบันอยู่ภายในบริเวณ คณะ ๒ เชื่อกันว่าเป็นตำหนักสำหรับทรงกรรมฐานของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี สันนิษฐานจากพระตำรัสของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาตำราจราชานุภาพ ซึ่งได้ตรัสกับสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าฯ กรมพระยานริศรานุวัตติวงศ์ เมื่อเสด็จมาทอดพระเนตรกุฏินี้ว่า กุฏินี้แต่เดิมเป็นตำหนักของพระเจ้ากรุงธนบุรี

หอพระไตรปิฎก เดิมอยู่กลางสระที่ขุดขึ้น ด้านหลังพระอุโบสถ สร้างเป็นเรือนแฝด ๓ หลัง หอด้านหน้าลักษณะเป็นหอนอน หอกลางเป็น หอโถง หอด้านเหนือเป็นห้องรับแขก หลังคามุงกระเบื้อง ชายคาเป็นรูปเทพนมเรียงราย เป็นระยະ ๆ เปลี่ยนฝาสำหรับวัดไม้ขัดแตะเสียบ กระแซงเป็นขัดด้วยหน้ากระดานไม้สักระหว่าง ลูกสกล แฝนกระดานไม้สักเสียบฝาภายในแล้วเขียน รูปภาพต่าง ๆ บานประตูด้านใต้เขียนลายรดน้ำ บาน

ประตูหอกลางด้านตะวันออกแกะเป็นลายกระหนกมวยภู่กัษ์ ประกอบด้วยกระหนกเครือเถา บานซุ้มประตู นอกชานแกะเป็นมังกรลายกระหนกดอกไม้ ภายนอกติดทวยสวยงาม ภายในมีตู้พระไตรปิฎกขนาดใหญ่ เขียนลายรดน้ำ ๒ ตู้ ประดิษฐานไว้ในหอด้านเหนือ ๑ ตู้ หอด้านใต้ ๑ ตู้ หอพระไตรปิฎกนี้ตั้งอยู่ภายในเขต พุทธาวาส ทิศใต้ของพระอุโบสถ

หอพระไตรปิฎกหลังเล็ก อยู่ด้านหน้า
ตำหนักแดง ในคณะ ๒ เป็นเรือนไม้ฝาปกน
ปิดทอง ทาสีเขียวสด ประตูปานต่างเขียนลายรดน้ำ
สวยงามมาก

ต้นโพธิ์ลังกา พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว ทรงได้รับมาในรัชสมัยของพระองค์
โปรดให้นำไปปลูกตามพระอารามหลวงต่าง ๆ ตาม
ประวัติกล่าวว่า ได้เสด็จพระราชดำเนินมาปลูกต้นโพธิ์
ที่วัดระฆังโฆสิตารามนี้ด้วยพระองค์เอง

ปัจจุบัน พระธรรมธีรราชมหามุนี
(เที่ยง อคฺคธมฺโม) เป็นเจ้าอาวาส

